



ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 1 lutego 2016 r.

Pozycja 84

POSTANOWIENIE z dnia 28 stycznia 2016 r. Sygn. akt Ts 228/15

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Stanisław Rymar – przewodniczący
Andrzej Rzepliński – sprawozdawca
Sławomira Wronkowska-Jaśkiewicz,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 26 października 2015 r. o odmowie nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej P.Cz.,

p o s t a n a w i a:

nie uwzględnąć zażalenia.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 26 czerwca 2015 r. (data nadania) P.Cz. (dalej: skarżący) zakwestionował zgodność art. 685¹ ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2014 r. poz. 121, ze zm.; dalej: k.c.) z art. 64 ust. 1 i 2 w zw. z art. 2, w zw. z art. 31 ust. 3 i w zw. z art. 32 ust. 1 Konstytucji.

Postanowieniem z 26 października 2015 r. Trybunał Konstytucyjny odmówił nadania złożonej skardze dalszego biegu, stwierdziwszy jej oczywistą bezzasadność, o której mowa w art. 49 w zw. z art. 36 ust. 3 ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. Nr 102, poz. 643, ze zm.; dalej: ustawa o TK). Zwracając uwagę na dyspozytywny charakter zaskarżonego przepisu, Trybunał wskazał, że skarżący miał szansę zapobiec niekorzystnemu dla siebie ułożeniu stosunku najmu i podkreślił, że ze względu na brak aktywności skarżącego w tym zakresie nie znajduje uzasadnienia jego wystąpienie o wszczęcie kontroli zgodności z Konstytucją zakwestionowanej przez niego normy prawnej. Ponadto Trybunał stwierdził, że choć skarżący podnosi, że przez naruszenie swoich praw majątkowych rozumie naruszenie prawa najmu przez zwiększenie obciążeń z tytułu czynszu, na które nie wyraził zgody, to nie wykazał on, aby zaskarżona regulacja naruszała to prawo. Trybunał przypomniał przy tym, że art. 685¹ k.c. wprowadza regułę, od której strony umowy najmu mogą swobodnie odstąpić.

W zażaleniu na powyższe postanowienie skarżący podnosi, że względnie obowiązujący charakter zaskarżonego przepisu „nie może mieć znaczenia dla podjęcia próby jego analizy przez pryzmat konstytucyjnych praw podmiotowych. (...) Nie może bowiem dochodzić do sytuacji, w której Trybunał przyzwala na stosowanie w obrocie przepisu, który narusza prawa podmiotu ugruntowane w Konstytucji i jako środek ochronny, prewencyjny,

wskazuje prawo strony umowy do wyłączenia takowej normy, ignorując tym samym przedwcześnie możliwą niekonstytucyjność danej regulacji”. Skarżący wyraża przy tym przekonanie, że art. 685¹ k.c. nie może mieć zastosowania do lokali użytkowych (tj. takiego lokalu, jaki najmował skarżący), co wyklucza konieczność wyłączania stosowania tego przepisu na etapie zawierania umowy najmu. Jak podkreśla ponadto, bezsporne jest, że „zakwestionowany przepis wpłynął na kształt łączącego strony stosunku najmu i stanowił podstawę naruszeń konstytucyjnych praw podmiotowych najemcy”.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Na podstawie art. 138 w zw. z art. 139 ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 1064; dalej: ustawa o TK z 2015 r.) z dniem 30 sierpnia 2015 r. utraciła moc ustawa o TK. Jednak zgodnie z art. 134 pkt 1 ustawy o TK z 2015 r. w sprawach wszczętych i niezakończonych przed dniem jej wejścia w życie w postępowaniu przed Trybunałem na etapie wstępnego rozpoznania skargi konstytucyjnej stosuje się przepisy dotychczasowe, tzn. przepisy ustawy o TK. Rozpatrywane zażalenie dotyczy postanowienia o odmowie nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej, która została wniesiona przed 30 sierpnia 2015 r., dlatego do jego rozpoznania zastosowanie mają przepisy ustawy o TK.

2. Zgodnie z art. 36 ust. 4 w zw. z art. 49 ustawy o TK skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego o odmowie nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu. Trybunał, w składzie trzech sędziów, rozpatruje zażalenie na posiedzeniu niejawnym (art. 25 ust. 1 pkt 3 lit. b *in fine* w zw. z art. 36 ust. 6 i 7 ustawy o TK). Na etapie rozpoznawania zażalenia Trybunał bada przede wszystkim, czy w zaskarżonym postanowieniu prawidłowo stwierdził istnienie przesłanek odmowy nadania skardze dalszego biegu.

Trybunał stwierdza, że kwestionowane postanowienie jest prawidłowe, a argumenty przytoczone w zażaleniu nie podważają ustaleń w nim przedstawionych i dlatego nie zasługują na uwzględnienie.

3. W zażaleniu skarżący podnosi, że względnie obowiązujący charakter zakwestionowanego przepisu nie wyłącza możliwości jego kontroli w postępowaniu skargowym przed Trybunałem. Ponadto jego zdaniem art. 685¹ k.c. nie powinien znajdować zastosowania do lokali użytkowych, a takiego lokalu dotyczyła zawarta przez niego umowa najmu. Co więcej, w jego ocenie brak spójności w orzecznictwie co do skutków wypowiedzenia czynszu na podstawie art. 685¹ k.c. powoduje – jak podkreśla – „powstanie stanu niepewności w obrocie prawnym, który winien zostać jak najszybciej usunięty poprzez właściwą redakcję” tego przepisu, „z poszanowaniem wymogów legislacyjnych i konstytucyjnych praw podmiotowych”. Skarżący powtórnie wyraża przekonanie, że „wskutek zastosowania art. 685¹ k.c. została zmodyfikowana treść łączącej strony umowy najmu z pokrzywdzeniem najemcy, co doprowadziło do naruszenia jego majątkowych praw podmiotowych w wyniku nierównomiernego wyważenia interesów stron, zaburzenia ekwiwalentności wzajemnych świadczeń, do których uiszczania (...) najemca jest obowiązany”. Według skarżącego jest oczywiste, że „gdyby najemca wykazał, iż wynajmującym nie przysługiwało prawo do wypowiedzenia czynszu najmu, a co za tym idzie, że zakwestionowany przepis nie ukształtował stosunku łączącego strony, nie doszłoby do konieczności sporządzenia skargi konstytucyjnej”.

3.1. Odnosząc się do postawionych w zażaleniu zarzutów, Trybunał ponownie zwraca uwagę na to, że celem skargi, o której mowa w art. 79 ust. 1 Konstytucji, jest ochrona konstytucyjnych wolności lub praw naruszonych przez normę prawną będącą podstawą ostatecznego rozstrzygnięcia sądu lub organu administracji publicznej. Co istotne, skarga jest instrumentem nadzwyczajnym i może być wniesiona jedynie w sytuacji, w której skarżący nie mógł zapobiec naruszeniu jego konstytucyjnych praw podmiotowych. Jeśli więc skarżący miał odpowiednie instrumenty służące ochronie jego praw, lecz z nich nie skorzystał, to skarga nie przysługuje. Uznaje się wtedy bowiem, że przyczyna naruszenia jego praw leży poza treścią zakwestionowanej normy, nawet jeśli jej zastosowanie – jak w sprawie skarżącego – doprowadziło do niekorzystnego ukształtowania jego sytuacji prawnej.

3.2. Oczywiście jest, że Trybunał Konstytucyjny nie może rozstrzygać sporu o to, jaka była wola stron stosunku prawnego, tj. samodzielnie nie może badać stanu faktycznego w sprawie skarżącego. Zatem Trybunał musiał oprzeć się na ustaleniach podjętych przez sądy orzekające w tym zakresie. Skoro ustaliły one, że strony nie wyłączyły stosowania lub nie zmodyfikowały treści normy zawartej w art. 685¹ k.c., to oznacza to, że współkształtowała ona stosunek prawny między nimi. Wymaga przy tym podkreślenia, że niewiedza stron o istnieniu tej normy (jej treści) nie uzasadnia jej kontroli w postępowaniu skargowym. Również w tej części aktualność zachowują uwagi Trybunału zawarte w postanowieniu o odmowie nadania skardze dalszego biegu.

3.3. Trybunał zauważa ponadto, że skarżący występuje o ochronę praw majątkowych, skupiając się na swoich uprawnieniach jako najemcy w ramach stosunku najmu. Trzeba zatem zaznaczyć, że dla skarżącego źródłem powstałego prawa najmu była umowa, którą sam zawarł i na której treść miał bezpośredni wpływ. Nie ma więc on podstaw, by twierdzić, że swoboda w kształtowaniu prawa najmu, przyznana przez ustawodawcę skarżącemu, narusza standardy gwarantowane w art. 64 ust. 1 i 2 Konstytucji. Zarzuty skarżącego nie mogą być w tym stanie rzeczy inaczej potraktowane aniżeli jako spóźniona próba modyfikacji treści stosunku najmu.

Trybunał jeszcze raz stwierdza w związku z powyższym, że skarżący nie wykazał, aby prawo najmu jako prawo majątkowe objęte ochroną konstytucyjną na podstawie art. 64 ust. 1 i 2 Konstytucji zostało naruszone przez zaskarżony art. 685¹ k.c.

Z tych przyczyn Trybunał Konstytucyjny postanowił jak w sentencji.